Resum de la Instrucció 6/2011, de 28 d'abril, de la Junta Electoral Central, actualitzada amb la reforma de 2025

Aquesta instrucció regula les causes que permeten excusar-se de formar part d'una mesa electoral, tant als presidents i vocals titulars com als suplents.

La seva finalitat és unificar els criteris que han d'aplicar les juntes electorals de zona (JEZ) quan resolen les excuses.

La darrera reforma és la Instrucció 2/2025, de 30 de gener, publicada al BOE el 5 de febrer de 2025 i vigent des del 6 de febrer de 2025.

1. Causes personals que justifiquen l'excusa automàticament

Sempre que s'acreditin documentalment:

- Tenir més de 65 anys i menys de 70.
- Tenir reconeguda una discapacitat, independentment del grau. No cal acreditar limitacions mèdiques concretes.
- Ser pensionista per incapacitat permanent absoluta o gran invalidesa.
- Estar en situació de baixa mèdica per incapacitat temporal.
- Estar embarassada de sis mesos o més, o trobar-se en el període de descans legal per naixement, adopció o acolliment.
- Estar internat en un centre penitenciari o hospital psiquiàtric.
- Haver estat membre d'una mesa electoral almenys tres vegades durant els últims deu anys, amb la condició legal prevista sobre la composició de la mesa.
- Ser víctima d'un delicte quan existeixi una prohibició judicial d'aproximació vigent i la persona investigada o condemnada estigui censada en una mesa del mateix col·legi electoral.

En aquests supòsits, la JEZ ha d'acceptar l'excusa quan es compleixen i acrediten els requisits legals.

2. Causes personals que la JEZ ha de valorar individualment

- Malalties o lesions físiques o psíquiques que dificultin especialment exercir les funcions de la mesa, encara que no existeixi baixa laboral.
- Incapacitat permanent total per a una professió, si les limitacions també afecten les funcions electorals.
- Situacions de risc durant l'embaràs o la lactància.
- Intervencions quirúrgiques o proves mèdiques rellevants i inajornables.
- Pertinença a comunitats religioses amb normes incompatibles amb la participació electoral.
- Canvi de residència habitual a una altra comunitat autònoma quan comporti dificultats justificades.

En aquests casos, no n'hi ha prou amb al·legar la circumstància: la Junta ha de valorar la documentació i l'afectació concreta.

3. Causes familiars que justifiquen l'excusa automàticament

- Cura del lactant en els supòsits previstos legalment.
- Cura directa i continuada de menors de 12 anys o de persones amb discapacitat per raons de guarda legal, en els termes de la Instrucció.

- Cura directa i continuada de familiars fins al segon grau que no es puguin valer per si mateixos per edat, accident o malaltia.

Cal aportar la documentació corresponent, com ara el reconeixement de la reducció de jornada o la certificació dels serveis socials.

4. Causes familiars que requereixen valoració

- Esdeveniments familiars especialment rellevants, inajornables o l'ajornament dels quals comporti perjudicis econòmics importants, en els supòsits previstos a la norma.
- Cura de fills menors de 14 anys en famílies monoparentals o quan l'altre progenitor no se'n pugui ocupar durant la jornada electoral.

5. La novetat de la reforma de 2025

Novetat 2025

Famílies monoparentals amb fills menors de 14 anys

La reforma modifica l'apartat tercer, punt 2, causa segona, per reconèixer expressament com a possible excusa la condició de mare o pare de menors de 14 anys quan s'acrediti que es tracta d'una família monoparental.

Anteriorment, la causa estava vinculada a la impossibilitat que l'altre progenitor es fes càrrec del menor.

Ara és suficient acreditar la condició de família monoparental i l'edat dels fills perquè la causa pugui ser valorada, sense necessitat d'acreditar la impossibilitat de l'altre progenitor.

Això no suposa una acceptació automàtica: correspon a la JEZ apreciar les circumstàncies del cas concret.

6. Causes professionals

Es poden acceptar excuses per motius professionals, principalment en aquests casos:

- Personal que hagi de prestar serveis electorals en juntes electorals, jutjats o administracions públiques.
- Professionals de serveis essencials, com personal sanitari, bombers o protecció civil, quan la substitució sigui impossible o especialment difícil.
- Directors de mitjans de comunicació i responsables dels serveis informatius que cobreixin la jornada electoral.
- Professionals que participin en esdeveniments públics previstos abans de la convocatòria electoral, quan la seva absència comporti la suspensió de l'acte i perjudicis econòmics rellevants.

La seva invocació no comporta l'acceptació automàtica de l'excusa: la JEZ ha de verificar la concurrència dels requisits exigits i la seva acreditació.